

Európska únia
Európsky sociálny fond

KomPrax
Kompetencie pre prax

„Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť / Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov EÚ“

FAKTOR AZYLANT

**O TOM, ČO OVPLYVŇUJE ICH ŠANČE
NA ZÍSKANIE VZDELANIA A NÁJDENIE SI PRÁČE**

výskum

ÚVOD	3
1. ZOZNÁMTE SA S CUDZINCAMI NA SLOVENSKU	4
1.1 Kto sú a kde žijú	4
1.2 O hľadani pociu „domova“ alebo v krátkosti o integrácii	6
1.3 „Zrýchlene“ o integrácii	8
1.4 Úrovne integračného procesu a jeho etapy	8
1.5 Ako je to s integráciou vo vzdelávacom systéme	9
1.6 Ako je to s integráciou azylantov na trhu práce?	11
1.7 ...v kontexte politiky	11
2. AK PRACUJETE S CIEĽOVOU SKUPINOU AZYLANTOV...	13
3. O VÝSKUME	15
3.1. Výskumné otázky	15
3.2 Respondenti	16
3.3 Metodológia a výskumné nástroje	16
3.4 Zhrnutie	17
ZÁVER	18

ÚVOD

Život každého z nás ovplyvňujú najrôznejšie faktory, ktoré určujú, ako sa správame, aké rozhodnutia robíme a aké ciele si v živote stanovujeme. Ak je niekto azylantom v cudzej krajine, situácia je ešte komplikovanejšia, pretože jeho vlastné hodnoty a vzorce správania môžu byť odlišné alebo dokonca v kontraste s okolitým svetom. O to ťažšie je potom „zapadnúť“.

Otázku, aké faktory majú vplyv pri integrácii mladých azylantov do spoločnosti a ako im pomôcť pri integrácii, si položil výskum „Špecifické potreby mládeže z radov migrantov“. Tento výskum bol podporený v rámci národného projektu KomPrax – Kompetencie pre prax¹, ktorý zastrešuje IUVENTA – Slovenský inštitút mládeže. Realizáciu výskumu po odbornej stránke zabezpečili Mgr. Michaela Demočková, PhD. Jozef Mulík, PhD. Mária Hardy, PhD. a prof. PhDr. Mária Kilíková, PhD. Na základe výsledkov výskumu vznikla táto publikácia, ktorá prináša nielen teoretické informácie o tejto cieľovej skupine, ale ponúka aj krátke životné príbehy mladých ľudí do 30 rokov, poukazujúce na hlavné problémy, ktoré u nás azylanti zažívajú.

V publikácii Faktor azylant nájdete informácie nielen o tom, kto sú azylanti na Slovensku a kde žijú, ale aj základné poznatky o integračnom procese na Slovensku. Na záver, v publikácii nájdete aj odporúčania, na ktoré by ste podľa výskumníkov mali myslieť, ak pracujete s cieľovou skupinou mladých migrantov.

Táto publikácia je len akýmsi úvodom do problematiky potrieb migrantov a faktorov, ktoré ovplyvňujú ich integráciu do spoločnosti. Pre viac informácií vám odporúčame siahnuť po výskume v plnom znení, ktorý je dostupný na webovej stránke www.dataarchiv.sk. Nemusíte byť pritom výskumníkmi, ani pracovníkmi s azylantmi. Úplne stačí, že sa zaujímate o problematiku azylantov zaujímate.

---

¹ Podrobnosti o národnom projekte KomPrax – Kompetencie pre prax sú dostupné na webovej stránke IUVENTY: www.iuventa.sk.

1. ZOZNÁMTE SA S CUDZINCAMI NA SLOVENSKU

1.1 Kto sú a kde žijú

Migranti, podobne ako aj iní ľudia, sa navzájom líšia. Môžeme ich rozdeliť predovšetkým podľa druhu pobytu a právneho postavenia. Najväčšou skupinou sú legálni migranti, ktorých počet sa odhaduje na 50 000. Ďalej je tu približne 7 až 10-tisíc tých, ktorých status nie je vyriešený. Buď prišli na Slovensko bez víz, cestovných dokladov, alebo ich platnosť skončila počas pobytu. Okrem nich je možné na Slovensku nájsť aj cudzincov s pridelenou medzinárodnou ochranou, ktorá sa uplatňuje v dvoch podobách – získania azylu alebo takzvanej „doplňkovej ochrany a tolerovaného pobytu“. Osôb s doplňkovou ochranou v SR nie je veľa – približne 500. Ešte menej je však azylantov, ktorých počet sa pohybuje na úrovni 200.

Ak ste z Bratislavy, Košíc, Zvolena alebo Trnavy, máte väčšiu šancu, že sa s nimi stretnete. Migranti tieto veľké mestá a priemyselné zóny vyhľadávajú nielen kvôli veľkým cudzineckým komunitám. Ocitnú sa v nich aj z jednoduchého dôvodu, ktorým je fakt, že program integrácie cudzincov ich tam umiestňuje.

Samotný príchod do novej krajiny nie je taký jednoduchý, ako by sa mohlo zdať. Migrantom čaká pred sebou náročná fáza, pre ktorú je charakteristická snaha zapadnúť, nájsť si priateľov, odštartovať svoj život nanovo, usadiť sa, nájsť si prácu, dokončiť školu alebo začať s jej návštevou. Okrem toho, musíte zistiť, ako funguje spoločnosť, kam má človek ísť a na koho sa obrátiť, ak je chorý, má existenčné problémy a podobne. V skratke povedané, cudzinec čaká proces integrácie, ktorá je v koncepcii migračnej politiky definovaná ako „začlenenie jednotlivca do spoločnosti“. Úspech integrácie azylantov a osôb s doplňkovou ochranou závisí od dvoch hlavných faktorov:

- Prostredie hostiteľskej krajiny: Čím je ekonomická a sociálna úroveň hostiteľskej krajiny lepšia, tým vyššia je aj šanca, že si migranti nájdu prácu, dostane sa im informačnej a poradenskej podpory od štátnych inštitúcií, ľahšie si nájdu ubytovanie a podobne.
- Individuálna osobnosť klienta: Etnický pôvod, jazyk, náboženstvo, kultúra, ale hlavne zvyky a návyky môžu byť v nich iné a môžu spôsobovať, že človek sa za určitých okolností správa inak, než by sme čakali. Preto práca s migrantmi vyžaduje individuálny prístup a rešpekt k odlišnostiam.

O tieto faktory je náročnejšia aj práca pracovníkov s migrantmi. Poskytovanie odborného poradenstva (sociálneho, psychologického a právneho), rozšíreného poradenstva (sociálneho, psychologického a právneho), rozšíreného o materiálnu, finančnú pomoc a odbornú prípravu, je len začiatkom, ktorý môže v spolupráci s klientom zaistiť dosiahnutie cieľa. Tým je integrovaný samostatný človek, ktorý je prínosom pre celú spoločnosť. Väčšinou ide o proces trvajúci 1 až 3 roky

M. M.

**žena, 27 r., slobodná, 1 dieťa, krajina pôvodu Kongo,
azyľ pridelený pred 4 rokmi, Košice, pracovník s migrantmi S.S**

M. M. pochádza z neúplnej rodiny, kde chýbal otec. Zabili ho v ozbrojenom konflikte počas nepokojov v rodnom meste, keď mala M. M. 8 rokov. Neskôr ju aj znásilnili. Uzatvorila sa do seba a pocit permanentného ohrozenia v nej ostal. Vychovávali ju matka a stará matka, čo je bežné v danej krajine a kultúre. Hoci má 9 súrodencov, nekomunikujú spolu a ani nevie, kde sa nachádzajú. Časť z nich odišla z domu a chlanci vstúpili do ozbrojených skupín. V Kongu síce otehotnela, ale nechcela tam vychovávať dieťa. Tak prerušila strednú školu, ktorú tam študovala, a odišla. Jej dieťa sa narodilo až počas azyľovej procedúry v záchytnom tábore na Slovensku.

Hoci ovláda francúzštinu a angličtinu, uvedomovala si, že bez slovenčiny sa nepohne a musí si aj dokončiť školu. Už počas pobytu v azyľovom zariadení pracovala na drobných prácach a brigádach. Popri tom ukončila strednú školu a drvila sa slovenčinu, ktorá je ale pre ňu ťažká, hlavne v písanej podobe. Neskôr si našla s pomocou svojich známych prácu v odevnej firme. Pri pohovore sa jej pýtali aj na kultúrne odlišnosti, schopnosť dochádzky, pracovné skúsenosti boli skôr okrajové. Cítila z pohovoru, že ju berú inak, lebo má tmavú farbu pleti, ale známa sa za ňu zaručila.

Dnes ovláda slovenčinu na komunikačnej úrovni. Nerozumie síce odbornému prejavu a sľabo ovláda písaný jazyk, ale na začiatok to stačí. Chcela by buď ďalej študovať, alebo pracovať ako kadernička. A prečo to všetko robí? Má predsa dcéru, o ktorú sa chce postarať.

V ...a vaša skúsenosť s prijatím na Slovensku bola aká?

M.M. Veľmi zle, som prišla loď a ma vyložili... A povedali, že France, ale nebola som tam a potom polícia ma chytiť. Na Slovensku azyľ.

V Keď ste odišli z pobytového tábora, kam ste šli?

M.M. Nu Zvolen. Hej, Zvolen, tam som bola ešte 6 mesiac a potom do Košice. Košice bolo dobre, lebo som už konečne mala dom... V Afriku som nemala dom... Tu som už mala. Aj Zvolen, aj Košice boli ľudia, čo mi pomohli.

V Pomáhali vám sociálni pracovníci aj v oblasti zamestnania? Pracovali ste doma?

M.M. Nu pomáhali, hej, práca bola, ale nedalo sa, málo peňazí, málo peňazí a som potom už nechcela... V Kongo sa nedalo robiť, tam nikto nepracuje... Nie je robota. A vojna, ja preto utiekla...

V Takže ste bez práce? Z čoho žijete?

M.M. Hej, bez práce, žijem z France. Muž je vo France. Ja tu robiť nebudem, kto by robil na Slovensku za také peniaze. (Smiech.)

V Ako hodnotíte Slovensko, systém, ktorý je zavedený, prijatie od ľudí, kultúru...

M.M. Slovensko veľmi čudné... Všetci sa tu ponáhľajú. Ja som nebola zvyknutá na to, to je asi najhoršie tu. Nikto nemá čas sa porozprávať. Lekár... Inak dobre, doma by mi ne-

pomohli, keď nemám peniaze, tu zadarmo. Ale úrad práce dáva málo peniaze... Ako mám žiť z tak málo peniaze?

1.2 O hľadaní pocitu „domova“ alebo v krátkosti o integrácii

Pravdepodobne ste sa narodili na Slovensku. Od mala vám bolo vštepené, ako sa správať, aké zvyky tu panujú, kedy, koho a ako zdravieť a mnoho iných vecí. Získavali ste takzvané sociálne skúsenosti, ktoré ale nie sú univerzálne platné a líšia sa medzi jednotlivými krajinami. Práve preto, keď azylanti opustia svoju krajinu – imigrujú, čiže prístahujú sa na Slovensko, nemusia rozumieť okolitému svetu. Tento balíček sociálnych skúseností, ktoré si so sebou azylant doniesol, mu môžu byť dokonca na ťarchu. Napriek tomu je tu jedno pozitívum – pozorovanie kultúrnych odlišností, pomáhajú človeku sa sebaidentifikovať. Prípadne, identifikovať sa s kultúrnym spoločenstvom svojej komunity, ktorú môže nájsť v novej krajine. A toto vlastné kultúrne povedomie je podmienkou procesu akulturalizácie. Čo znamená len toľko, že postupom času človek naberá vedomosti o sociálnom kontexte novej krajiny, teda osvojuje si nové hodnoty, normy, životný štýl, návyky, ktoré prevládajú v spoločnosti... Súčasťou tohto procesu je aj odovzdávanie toho, čo cudzinec sám doniesol – prvok jeho kultúry.

V odbornej literatúre sa môžete často stretnúť s termínom, ktorý označuje uvedomovanie si spolupatričnosti s nejakou etnickou skupinou. Tým termínom je etnické vedomie a zahŕňa názory na pôvod, vlasť, postavenie a úlohu etnika, jeho miesto medzi ostatnými, historické osudy a podobne. Etnické vedomie ovplyvňujú dve zložky – kognitívna (teda vedomosti, informácie a poznanie vo všeobecnosti) a emocionálna. Ich význam a aj dôvod, prečo o nich píšeme, je v tom, že od intenzity týchto zložiek, a teda aj intenzity etnického vedomia závisí, aký úspešný bude proces akulturalizácie.

Aké pocity bude mať cudzinec v novej krajine a aké bude jeho duševné zdravie v novom, cudzom a hlavne odlišnom prostredí, závisí od rôznych faktorov. Všimli si ich výskumníci Vizínová a Peris (1999), ktorí ich rozdelili na premigračné a postmigračné. Medzi premigračné patria faktory ako osobnosť, vek, zdravotný stav, prežitie násilie, straty. Medzi postmigračné zase zaraďujú neznalosť jazyka, odlúčenie od rodiny, nezamestnanosť a prejavy rasizmu.

Ak im nové prostredie prináša toľko rizík, bolo je otáznne, prečo sa rozhodli opustiť krajinu, ktorú poznajú, a išli do neznáma. Maslen a Brnula (2004) skúmali tieto motivácie a kategorizovali ich ako Push a Pull faktory. Push faktory sú aspektmi spojené s domovskou krajinou, ktoré motivujú človeka z nej odísť. Patrí tam napríklad: totalitný režim vo forme náboženského štátu, prípadne národnostná alebo rasová neznašanlivosť. Pull faktory sú zase aspekty spojené s novou krajinou, ktorá ich čímsi priťahuje a motivuje, aby do nej imigrovali. Príkladom môže byť demokracia, či uplatňovanie práva.

Prichádza na rad proces integrácie, ktorý je v zákone (Zákon o azyle č. 480/2002) definovaný ako „proces začleňovania azylantov do spoločnosti“. Určujúcim faktorom tohto procesu je získanie vhodného ubytovania a zamestnania. Zákon berie do úvahy už spomínané etnické vedomie. Preto si uvedomuje, že v procese integrácie sa skupina azylantov na Slovensku snaží „zachovať niektoré prvky svojej pôvodnej kultúry a zároveň si osvojuje zásadné prvky kultúry majoritnej populácie a súčasne majoritná populácia prijíma špecifiká tejto

novej skupiny.“

RESPONDENT R.H.Q.S.,

**muž, 30 r., ženatý, 1 dieťa, krajina pôvodu Irán,
azyl pridelený pred 3 rokmi, Košice**

R.H.Q.S. pochádza z úplnej, harmonickej rodiny, ktorá žila v druhom najväčšom meste v Iráne. Absolvoval tam základnú a strednú školu, odbor elektromechanik technických zariadení. Ako tínedžer vnímal napätie, keď prepukol konflikt a jeho otec ako vojak bol vyslaný do boja. Následne začal R.H.Q.S. rebelovať a postavil sa proti vládnucej strane. Zatkli ho a bol mučený, čo spôsobilo nielen traumu, ale aj rozvoj posttraumatického stresového syndrómu.

Cesta na Slovensko, trvajúca 1 rok, bola náročná a nebezpečná – prevažne v kamiónoch. Hoci cieľovou krajinou bola Nemecko, prevádzkači ich nechali na Slovensku a tu ich zaistili policajti. Transport bol nebezpečný, prevažne v kamiónoch.

Už v integračnom stredisku sa naučil dobre slovenský jazyk slovom aj písmom a po presťahovaní nastúpil na vysokú školu. Skončil ju s dobrými výsledkami. Potom si našiel dobre platené zamestnanie, ale iba na dobu určitú. Oženil sa a narodilo sa mu dieťa.

V ...a vaša skúsenosť s prijatím na Slovensku bola aká?

R.H.Q.S. Dobre, všetko v poriadku. Ja som už mal na Slovensku otca, mamu a brata. Ja som vedel, kde ídem. Prišiel som na víza a azyl mi rýchlo udelili.

V Pomáhali vám sociálni pracovníci aj v oblasti zamestnania? Pracovali ste doma?

R.H.Q.S. Doma som pracoval veľa, robil som taxikára, tu mi zaplatili (SĽDV) vodičák. Hľadal som si práce, ale nevedel veľmi dobre slovensky a bolo ťažké nájsť prácu, keď som telefonoval, tak dobre, ale keď ma videli, že som cudzinec, tak povedali, že nie... Ani teraz nepracujem...

V A čo úrad práce, pomohol?

R.H.Q.S. Úrad práce nevie, dali mi kurz, ale ja potrebujem prácu, to mi viac pomôžu sociálni pracovníci.

V Z čoho žijete?

R.H.Q.S. Dosť mi na začiatku pomohli zo Spoločnosti ľudí dobrej vôle, mi kúpili, čo som potreboval. Teraz pracuje manželka a žijeme z jej platu.

V Ako hodnotíte Slovensko, systém, ktorý je zavedený, prijatie od ľudí, kultúru...

R.H.Q.S. Som prišiel a prvé, čo som videl... Veľké prsia na plagáte. Som zakázal žene ísť z domu von. Viac sme sa modlili a nepáči sa mi, ako muž bozkáva ženu na ulici, u nás by sme ich potrestali. Celá Európa zlá. Nepáči sa mi, ale je dobre, že môže byť iná vláda a že ľudia volia, koho chcú.

1.3 „Zrýchlene“ o integrácii

I. ETAPA

Rozhodnete sa, že emigrujete. Prekročíte hranice Slovenska a po vašom zadržaní vyhlásite, že žiadate o azyl. Následne vás umiestnia do záchytného tábora, čo je zariadenie migračného úradu, kde máte garantované:

- ubytovanie s celodennou stravou;
- poskytnutie základných hygienických potrieb;
- základnú lekársku starostlivosť;
- v prípade potreby aj šaty a obuv – tie, keďže nie sú garantované štátom, poskytujú ich mimovládne organizácie.

Tu zotrváte mesiac a podstúpite zdravotné vyšetrenie, aby sa zistilo, či ste v poriadku. V prípade iných problémov je vám k dispozícii pracovník s migrantmi.

Záchytný tábor je iba akosi karanténou a predstupňom vašej ďalšej destinácie – pobytového tábora. Tu je už o vás komplexne postarané a máte možnosť navštevovať hodiny slovenčiny, absolvovať rekvalifikačné kurzy, vaše deti môžu navštevovať predškolské zariadenia. U sociálneho pracovníka nájdete aj odborné poradenstvo v hoci ktorej z oblastí – vzdelávanie, zamestnanie, zdravotná pomoc, sociálna pomoc. Tu zotrváte až do prijatia rozhodnutia, či vám bol azyl priznaný.

II. ETAPA

Ak áno, začína sa druhá etapa – integračný proces. Jeho cieľom je pomôcť vám, aby ste boli samostatní a neboli odkázaní na pomoc štátu. Napomáhajú tomu integračné strediská. Integrácia môže prebiehať v krajine, kam ste prišli, alebo aj v niektorej inej. Vtedy hovoríme o presídlení. Pre prípad presídlenia boli vytvorené špeciálne programy presídlenia. Využívajú sa hlavne vtedy, ak nie je nádej na miestnu integráciu, nádej na návrat je veľmi malá alebo žiadna, alebo v prípade azylantov so špeciálnymi potrebami.

1.4 Úrovne integračného procesu a jeho etapy

Systém integračného procesu na Slovensku má viacero na seba nadväzujúcich úrovní:

- **Výučba slovenského jazyka:** O to, aby migranti vedeli komunikovať aspoň na základnej úrovni, sa stará migračný úrad v spolupráci s mimovládnymi organizáciami. Výučba začína v záchytnom tábore, pokračuje v pobytovom tábore a podľa potreby v integračnom stredisku, respektíve v mieste ich trvalého pobytu.
- **Zamestnanie:** Jedným z dôležitých predpokladov integrácie je nájdenie si práce. Azylantom v tom, podobne ako aj ostatným občanom SR, napomáhajú úrady práce. Ak však dôjde k stavu, že nezamestnaný s ním nespolupracuje alebo odmieta vhodné zamestnanie, úrad ho vyradí z evidencie. Mimochodom, žiadateľovi nevzniká nárok na podporu v nezamestnanosti. Inokedy, ak cudzinec hľadá zamestnanie, musí zmeniť kvalifikáciu. Tu je tiež možné využiť ponuky úradov práce či mimovládnych organizácií.

- **Zdravotné a sociálne poistenie:** Zdravotnou starostlivosťou poskytovanou na základe zdravotného poistenia sa rozumie ambulantná a ústavná zdravotná starostlivosť, vrátane rehabilitácie a starostlivosti o chronicky chorých. Ďalej sem patrí prevencia ochorení podľa osobitných predpisov, doprava chorých, kúpeľná starostlivosť.
- **Sociálne zabezpečenie:** Zahŕňa dôchodkové zabezpečenie, sociálnu pomoc (teda poradenstvo, sociálno-právnu ochranu, ako je náhradná rodinná starostlivosť, sociálne služby, opatrovateľská služba, prepravná služba, sociálna pôžička; dávku sociálnej pomoci – peňažné a nepeňažné plnenia), nemocenské poistenie.

Na integráciu je možné pozrieť sa z dvoch úrovní – makro a mikroúrovne:

Makro úroveň (**makrointegrácia**) skúma u migranta politickú lojalitu, účasť na ekonomike, či zvládnutie jazyka. Zo strany štátu sú sledované faktory ako migračná politika, napr. cez kvóty pre jednotlivé skupiny migrantov, podmienky pre získanie rôznych foriem pobytu alebo podmienky pre zjednocovanie rodín a podmienky.

Na mikro úrovni (**mikrointegrácia**) je možné sledovať vytváranie a udržiavanie sociálnych väzieb jednotlivcov, prípadne migrantských skupín medzi sebou, prípadne s majoritou, či spôsob zachovávaní si kultúrnej identity migrantov.

1.5 Ako je to s integráciou vo vzdelávacom systéme

Keďže počet azylantov je na Slovensku malý, nie je pre slovenské školy rutinou prijímať deti azylantov. Často na nich nie sú vôbec pripravené. Komplikujú to aj okolnosti, za ktorých sa deti do škôl dostanú – či už je to príchodom detí počas roka, inou úrovňou vedomostí, neovládaním slovenčiny, prípade traumami, ktoré dieťa má v dôsledku prekonanej cesty. Nápomocné nie sú ani komunity prisťahovalcov, ktoré nie sú v tejto oblasti funkčné a ani rozšírené.

Aj deti azylantov sú školopovinné. Pri navštevovaní školy však musia prekonávať veľa prekážok. Keďže neexistuje pre nich samostatná metodika, musia sa učiť v triede s inými slovenskými žiakmi, ktorí majú iné vedomosti a hlavne iné jazykové schopnosti. Deti cudzincov, sa v takomto náročnom prostredí navyše nemôžu spoľahnúť ani na pomoc svojich rodičov. Nie je výnimkou, že deti v škole môžu pociťovať xenofóbiu zo strany samotných učiteľov, žiakov alebo rodičov iných žiakov. Pritom by v počiatočnej fáze skôr potrebovali samostatné jazykové triedy v kombinácii s riadnymi triedami, kam by spadali na základe veku.

Čo sa odbornej prípravy týka, tak tá je azylantom poskytovaná ako špecifická služba alebo ako súčasť programu integrácie. Ideálne by však bolo kombinovať ich, aby bola štandardnou súčasťou systému integrácie, ale aby zároveň v nej bol podčiarknutý individuálny prístup, napríklad cez prácu pracovníkov s migrantmi.

Ak hovoríme o vzdelávaní, nedá sa vynechať štúdium jazyka, v našom prípade slovenčiny. Jazyk je možné osvojiť si buď cez kurzy a školenia, alebo na základe komunikácie v každodennom živote. Opäť by bolo ale najideálnejšie tieto dve formy kombinovať.

S. S.,

**žena, 30 r., slobodná, 1 dieťa, krajina pôvodu Rusko,
azyl pridelený pred 7 rokmi, Košice**

S. S. sa narodila v úplnej, harmonickej rodine ako jediné dieťa. V Rusku absolvovala základnú a strednú školu, no neukončila vysokú školu na pedagogickej fakulte odbor učiteľstvo pre 1. – 4. ročník ZŠ. Jej život zasiahla ekologická havária v Černobyle, čo spôsobilo zdravotné problémy s dýchaním a potrebu liečby.

Po udelení azylu sa snažila nájsť si na Slovensku prácu, ale jej vzdelanie nebolo 2 roky nosifikované. Medzitým si spravila requalifikačný kurz sprievodcu cestovného ruchu, získala certifikát slovenského jazyka a spravila odborné minimum tlmočníka a prekladateľa. Nakoniec si našla prácu ako administratívna pracovníčka v ruskej firme na export, kde využíva svoj rodný jazyk.

V počiatkoch S. S. chýbala pomoc pri rozbehu živnosti. Hoci táto forma pomoci existuje, cudzinec sa tam môže cítiť vylúčený, nerozumieť odborným termínom a tak zaostávať za ostatnými. V zahraničí existujú sociálne podniky, skúšobné prevádzky, inkubátory pre cudzincov. Môžu to byť aj výrobné priestory, kancelárie, ktoré sú k dispozícii, zväčša ako súčasť priemyselného parku alebo administratívnych obecných, či mestských organizácií určených pre rozvoj podnikania v regióne.

V Ako vám pomáhali rôzne inštitúcie?

S.S. *...No migračný úrad sa vôbec nezaujímal, som dostala azyl a potom som bola vo Zvolene, ale tam nikto za mnou neprišiel, iba mi prišli vysvetliť z Košíc (SĽDV)... No vlastne tam bola pracovníčka a ona mi vysvetlila veci, čo som mala robiť. Ale v Košiciach som už veľmi nepotrebovala... Lebo som už vedela sama, kde mám ísť, ale aj tak mi pomohli, lebo som nevedela, kde mám ísť na trvalý pobyt, a tiež mi kúpili veci do bytu a aj niečo pre syna, lebo bol malý a nemala som dosť peňazí.*

V S akými problémami ste sa ešte stretli?

S.S. *Tak som nevedela, ako si spraviť školu, lebo doma som bola učiteľka... Ale tu ma nechceli zobrať do práce, lebo nemala diplom, tak s tým mi pomohli, že som urobila skúšky a potom som chodila do práce a mala som už príjem a mohla som sa starať o syna.*

V Mohli ste porovnať úrad práce a sociálnych pracovníkov (SĽDV)?

S.S. *Tak úrad práce ma zaevidoval a dával mi peniaze... Ale ja som potrebovala prácu, a nie sedieť doma, na to som nebola zvyknutá. Som potrebovala vedieť, ako môžem robiť učiteľku... Tak mi pomohli sociálni pracovníci.*

V Ako hodnotíte Slovensko, systém, ktorý je zavedený, prijatie od ľudí, kultúru...

S.S. *No tak normálne, ako u nás. Všetko je podobné, ale ľudia tu sú bohatší a nie až tak vrúcní. Ale našla som si tu kamarátky... Chodia mi strážiť syna. Dobrí ľudia sú tu, tak normálne.*

1.6 Ako je to s integráciou azylantov na trhu práce?

Odpoveď na vyššie položenú otázku je jednoduchá – je to ťažké. Ak aj majú nejaké vzdelanie, často nie je možné ich diplomy uznať, prípadne ich vzdelanie a prax nie sú relevantné. Kvalifikácia utečencov mnohokrát nezodpovedá potrebám hostiteľskej krajiny. Nie je výnimkou, že utečenci majú aj rôzne pracovné a podnikateľské skúsenosti a rozprávajú viacerými jazykmi. Ale iba výnimočne je to pre nich pomocou, keďže ich prax sa opiera o iné technológie a jazyky, ktoré ovládajú, nie sú v hostiteľskej krajine využiteľné. Výsledkom je, že sú znevýhodnení v podmienkach pre získanie zamestnania, ako aj vo výbere práce.

1.7 ...v kontexte politiky

Život azylantov ovplyvňujú rozhodnutia prijaté na európskej, národnej a miestnej úrovni. Týkajú sa právnych stránok, spojených s podmienkami prijatia, povolením na pobyt, pracovným povolením a podobne. Vykonávané sú predovšetkým orgánmi miestnej správy. Významnú úlohu tu však zohrávajú miestne politiky, ktoré významne ovplyvňujú integráciu, hlavne ak koncepcie a stratégie politiky sa vzťahujú nie na migrantov, ako samostatnú, izolovanú skupinu, ale na celé spoločenstvo, vrátane migrantov, ako jej integrálnej súčasť. Podpora integrácie môže byť zaistená spoločnými vyhláseniami, zvýraznením príspevku migrantov do života komunity, spoluprácou so združeniami a spoločenstvami migrantov a podobne, či ich zapojením do miestnej politiky.

S. H. S.,

**muž, 23r., ženatý, bezdetný, krajina pôvodu Irán,
azyl pridelený pred 5 rokmi, Žilina**

S. H. S. je veľmi zručný, no chladne pôsobiaci Iráнец. Vyrastal v rodine vojnového pilota, ktorý mal výbušnú povahu. Domáce násilie bolo na dennom poriadku. S. H. S. často nedostával jesť, od detstva sa živil bitím za peniaze, mal zakazované spať na posteli, aby bol z neho zocelený vojak. S. H. S. bol zapísaný na vojenskú školu a ovláda aj bojové umenie. To, čo prežil, sa odrazilo aj na jeho povahe, v ktorej sa objavujú sklony k násiliu. Napadol viacerých ľudí. Vlastne, už ako študent šikanoval deti, s odôvodnením: „Snažil som sa spolužiakom pomôcť, aby boli viac odolní v ťažkých životných situáciách.“ Nemá ukončené stredoškolské vzdelanie, skončil po necelých 2 ročníkoch. V rodnej krajine nepracoval, peniaze získaval z rôznych činností, ako zápasenie a drobná trestná činnosť. V skorom veku utiekol z domu a neskôr aj z Iránu, kde ho prenasledovali.

Na Slovensku začal pracovať v drevoobrábacej firme pri poreze dreva až do momentu, kedy napadol kolegu, ktorému takmer odpíil ruku. Inak s ním neboli problémy. Nakoniec zakotvil v čínskom bistre. S. H. S. rozpráva po perzsky a anglicky.

V ...a vaša skúsenosť s prijatím na Slovensku bola aká? Kedy a ako ste prišli na Slovensko?

S.H.S. Išli sme s mamou a otcom. Bolo veľmi ťažké sa dostať z Iránu, všetko kontrolovala armáda, my sme nemohli opustiť krajinu... Ale nemohli sme ani ostať. Bolo to veľmi zlé. Ani neviem, či môžem hovoriť o tom aj teraz... Stali sme sa kresťanmi a začali nás prenasledovať. Mali sme veľký dom a pozemky, všetko nám vyvlastnili, hrozilo, že nás zabijú. Radili sme sa s bratmi a dohodli, že musím zobrať mamu a otca preč. Kúpili sme letenky do Moskvy... Tam sa dalo dostať, lebo Rusko nám dávalo zbrane, nikomu nebolo podozrivé, že ideme do Ruska. Ale nemohli sme nič zobrať. Na letisku nám zobrali vojáci peniaze... Ale boli sme radi, že sme už boli v lietadle. V Rusku sme potrebovali ďalšie peniaze na letenku do Európy. Pomohli nám tam priatelia. Odtiaľ sme sa už dostali do Európy, do Nemecka, ale tam sme mali len tranzitné víza a potom do Bratislavy, lebo nám doma povedali, že Slovensko je bezpečné. Lebo aj v Nemecku by nás mohli nájsť. Na Slovensku nie je veľa moslimov.

V Ako je to teraz na Slovensku? Z čoho žijete?

S.H.S. No otec a mama majú zdravotné problémy... ani nevedia sa naučiť jazyk... Je veľmi ťažké. Staráme sa o nich s bratom. Mne zaplatili kurz (SLDV) a teraz pracujem, dobre rozumiem slovensky a aj chodím prekladať. Mám sa tu dobre a mám rád Slovákov. Pred rokom som sa oženil...

V Ako hodnotíte Slovensko, systém, ktorý je zavedený, prijatie od ľudí, kultúru...

S.H.S. Veľmi dobre! Som rád tu, mám tu ženu a plánujeme deti. Veľmi mi pomohli aj noví kamaráti, žijeme so ženou v dome, na dedine. Ľudia si ma obľúbili. Aj šéfv práci. Bolo aj zle, kvôli útokom v USA, ale pochopili, že ja nie som moslim, som kresťan, a preto mi pomáhali, aj keď ľudia, čo ma nepoznajú... Sú niektorí, čo ma nemajú radi... Ale na to som si zvykol. Je tu oveľa lepšie ako v Iráne! Som už tu doma.

2. AK PRACUJETE S CIEĽOVOU SKUPINOU AZYLANTOV...

Poskytnite im to, čo potrebujú, aby si našli prácu, alebo sa im darilo v škole. Na dosiahnutie takého cieľa, musia prekonať tieto problémy:

- jazykovú bariéru,
- kultúrne rozdiely,
- nízku získanú kvalifikáciu,
- nedostatočnú základnú spoločenskú orientáciu,
- nedostatočné sociálne a pracovné zručnosti,
- negatívny postoj potenciálnych zamestnávateľov voči cieľov skupine,
- nedostatočné právne povedomie,
- neadekvátnu prípravu na otvorený trh práce.

Existuje celá škála rôznych foriem neformálneho vzdelávania, po ktorých môžete siahnuť, aby ste zvýšili kompetencie azylantov a tak napomohli ich ekonomickej a sociálnej nezávislosti od štátu a pomoci mimovládnych organizácií. Aké sú teda možnosti?

Jazykové (zážitkové) pobyty v mládežníckych miešaných táboroch: Jazykové pobyty sú spôsobom, ako poskytnúť azylantom po základnom kurze slovenského jazyka možnosť rozprávať po slovensky v praxi a tak overiť nadobudnuté vedomosti.

Tréningový program na získanie sociálnych a pracovných zručností: Vedieť komunikovať v inom jazyku je určite fajn, ale aby sa človek dokázal orientovať v cudzom prostredí, potrebuje získať o ňom informácie – osvojiť si medzikultúrne rozdiely v komunikácii, pochopiť zvyky, tradície, náboženské dogmy, získať právnu orientáciu a iné spoločenské, sociálne a právne zručnosti.

Workshop Medzikultúrna komunikácia pre potenciálnych zamestnávateľov: Spomeňte si na svoj prvý pracovný pohovor. Pravdepodobne ste veľmi nevedeli, čo od neho očakávať, ako taký pohovor prebieha a ako sa naňho pripraviť. Ale zamestnávateľ mal v tom jasno, koho hľadá a vedel posúdiť, či máte potrebné schopnosti. Ak ale pred zamestnávateľa príde cudzinec, už len jeho pôvod, zvyky a kultúra môžu byť prekážkou. Preto v rámci osvetly by pomohlo realizovať workshop „Medzikultúrna komunikácia pre potenciálnych zamestnávateľov“, ktorí by mali šancu osvojiť si medzikultúrnu komunikáciu, lepšie pochopiť spôsob myslenia, života a kultúry azylantov.

Kurz Samopodnikanie – samozamestnanie: Iné prostredie, iné pravidlá. To, čo platilo v domovskej krajine azylantov, nemusí platiť u nás. Aj preto môže byť kurz „Ako začať podnikáť, ako si založiť živnosť“ prínosom a štartovacím bodom pre ich aktívne riešenie vlastnej sociálnej a ekonomickej situácie.

S podnikaním súvisí aj nápad podporovať **podnikateľské inkubátory** na rozvoj a naštartovanie samozamestnávania a malých podnikov. Tým sa znižuje šanca neúspechu kvôli nedostatočnému poznaniu hospodárskeho priestoru.

Vyššia kvalifikácia – rekvalifikácia: Vstup na trh práce môže byť pre cudzincov problematický a niekedy môže vyžadovať zmenu kvalifikácie alebo nadobudnutie novej zručnosti, remesla. To je priestor pre spoluprácu so stredných odbornými školami, umeleckými školami, remeselnými učňovkami.

Služba osobnej asistencie: Pomocou pri orientácii na pracovnom trhu v dlhodobom časovom horizonte podľa potrieb azylanta môže byť mentor, ktorý ho bude sprevádzať a individuálne podporovať. Bude tak svedkom jeho úspešnej integrácie.

Sieťovanie prostredníctvom časopisu pre migračnú integráciu: Výskum poukázal na potrebu vytvorenia jednotného frontu, ktorý by sa zaoberal riešením otázky azylantov. Týmto frontom by mohol byť časopis, na ktorého tvorbe by sa podieľali relevantné inštitúcie. Jeho prostredníctvom by mohol byť prezentovaný život kultúr a komunít, inzerované ponuky práce, prinášané osobné príbehy. Prínosom takéhoto „projektu“ by bolo aj formovanie pozitívnej verejnej mienky.

P. N.,

muž, 29r., ženatý, 2 deti, krajina pôvodu Čečensko, azyl pridelený pred 5 rokmi, Banská Bystrica.

Od mala P. N. zisťoval, ako vyzerá život povstalcu v horách. Narodil sa v čečenskej rodine, ktorá viedla odboj proti Rusom. Ako dieťa prechádzal vojenským výcvikom a zistil aj, aké je to stratiť súrodencu kvôli vojne. Ostala mu ešte jedna sestra, ktorú vydali za suseda. Jeho cieľom však bolo pomstiť bratovu smrť, čo v danej kultúre znamená krvnú pomstu za každú cenu. Ako sám uvádza, zlomovú situáciu zažil v momente, keď zabil prvého vojaka. Je ľahko výbušný a stratil predstavu o hodnote ľudského života.

Miesto, kde vyrastal, mu spolu s okolnosťami, mu neumožnili chodiť do školy. Ani do práce nikdy nechodil, veď financie získavali ako vojenskú korisť. Ako tínedžer chodieval dojíť krajiny, aby sa jeho rodina mala lepšie. Navyše, ostali mu vážne následky zranení, ktoré utržil. Po udelení azylu sa mu nedarilo zapadnúť. Našiel si manželku Čečenku a žije svoj život uzavretý v komunite. Vraj najviac konfliktov na Slovensku zažil hlavne pri svojich zvykoch. Napríklad, v čečenskej kultúre žena predstavuje menšiu hodnotu a vydáva sa za muža tak, že si ju unesie, čo je akosi v európskom priestore trestným činom.

V ...a vaša skúsenosť s prijatím na Slovensku bola aká?

P.N. U nás bola vojna... Neviete, čo je to vojna... Museli sme sa skrývať... Chceli nás zabiť. Nemali sme jedlo... Bývali sme cez zimu v pivnici a nechodili von... Nikto sa neodvážil... Jedli sme suchý chlieb... Zlé bolo s deťmi... Od zimy prechladli... A nemali sme čo jesť... (Plač.)

V Keď ste na Slovensku dostali azyl, čo nasledovalo?

P.N. Tak to sme boli všetci šťastní. To bolo dobré. Šli sme z tábora do integračného strediska, bolo dobre, že sme tam mali ubytovanie, aj keď nám povedali, že len na 6 mesiacov, ale dobre. Trochu zlý bol pocit neistoty, čo bude potom, aj keď vraveli, že sú byty

v Košiciach, ale zase neistota. Našli sme si známych v meste. Oni nám dosť pomohli, ale aj iní.

V Pomáhali vám sociálni pracovníci aj v oblasti zamestnania? Pracovali ste doma?

P.N. Doma sme už dlhšie nepracovali, ja som robil na družstve pred vojnou. Potom sa nedalo. Na Slovensku je to dobré, je tu veľa práce. Aj ja som pracovitý a zoberiem každú prácu, lebo musíme z niečoho žiť.

V Stačí vám to?

P.N. Áno, sme skromní ľudia, sme vďační za to, čo máme.

V Ako hodnotíte Slovensko, systém, ktorý je zavedený, prijatie od ľudí, kultúru...

P.N. Veľmi dobre, lebo aj keď nemám prácu, tak nám dávajú z úradu práce. Ale aj tak musíme pracovať, lebo máme deti na škole. Manželka chodí pracovať aj do Viedne, lebo tam dostane viac, zbiera jahody. Ale nechcem sa tam presťahovať, lebo v Rakúsku sú prísnejší ľudia. Tu sú priateľskí, keď poviem, že sme z inej krajiny, tak nám pomáhajú. Slováci sú nám, Čečenom, dosť blízki.

3. O VÝSKUME

Výskum Špecifické potreby mladých migrantov (09/2012-03-2013) zisťoval, aké faktory majú vplyv na proces začleňovania sa migrantov; identifikoval, v čom sú najväčšie problémy a navrhol riešenia. Výskum bol realizovaný vo všetkých slovenských regiónoch a zameriaval sa na skúmanie interakcie azylanta s procesom vzdelávania a pracovným trhom. Preto výskumníci venovali pozornosť týmto základným oblastiam:

- skúsenostiam a názorom na prácu a možnosti uplatnenia na trhu práce z pohľadu migrantov samotných, ako aj z pohľadu zamestnávateľov,
- predstavám azylantov o ďalšom postupe v ich integrácii (vzdelávacej a pracovnej),
- problémom, ktoré musia azylanti prekonávať,
- skúsenostiam so vzdelávaním azylantov, s dôrazom najčastejšie používané metódy a techniky vzdelávania pre azylantov.

Na výskume s IUVENTOU – Slovenským inštitútom mládeže spolupracoval PhDr. Tomáš Demočko.

3.1 Výskumné otázky

Základnými výskumnými otázkami boli:

- Aké faktory ovplyvňujú integráciu mladých migrantov. Aký význam majú tieto faktory?
- Čo spôsobuje proces akulturácie a separácie mladých migrantov?
- Čo vplyva na proces formálneho a neformálneho vzdelávania a v akej intenzite?
- Ako je hodnotená práca profesionálnych a dobrovoľných pracovníkov zo strany migrantov?

3.2 Respondenti

Zdrojom informácií boli viaceré skupiny respondentov, aby výskum zachytával rôzne pohľady na vybranú problematiku:

Prvou, boli migranti samotní. Išlo hlavne o mladých azylantov, ktorí sa podelili o vlastné skúsenosti z obdobia integrácie. Výskumná vzorka nezahŕňala pracovných migrantov a osoby s udelenou doplnkovou formou ochrany, ktorých pobyt je často obmedzený a krátkodobý. Keďže azylantov je na Slovensku málo, aj výskumná vzorka je malá – zahŕňala 7 azylantov do 30 rokov, pričom celkový počet takýchto azylantov sa odhaduje približne na 20 ľudí. V tejto publikácii prinášame ale iba 5 príbehov. Respondenti z ich radov už ukončili systematicky svoje vzdelávanie, nie sú v ďalšom dennom štúdiu, majú vlastnú domácnosť (rodinu), majú skúsenosť so vstupom na trh práce (t. j. boli aspoň raz v pracovnom pomere, v pracovno-právnom vzťahu), prípadne aktuálne môžu byť aj nezamestnaní.

Druhou skupinou boli sociálni pracovníci vybraných azylantov, ktorí ich sprevádzali počas procesu integrácie.

Tretou skupinou boli zamestnávateľia, ktorí zamestnali alebo stále zamestnávajú azylantov. Iní pohľad vniesla skupina sociálnych pracovníkov, ktorí prostredníctvom poradenských služieb pomáhali migrantom s hľadaním uplatnenia sa na slovenskom trhu práce.

3.3 Metodológia a výskumné nástroje

Respondenti boli vyhľadávaní na základe údajov, ktoré o nich mal Migračný úrad MV SR a ÚPSVaR, prípadne cez mimovládne organizácie, ktoré s nimi pracujú.

Pri výskume bola použitá zakotvená teória (Grounded Theory), ktorej základom je kvalitatívna výskumná metóda, ktorá používa systematický súbor postupov k tvorbe induktívne odvodennej zakotvenej teórie o nejakom jave. Výsledkom výskumu je tak teoretické vyjadrenie skúmanej reality, a nie štatistické údaje v podobe čísel.

Prípravná fáza výskumu sa nezaobišla bez analýzy existujúcich výskumov, správ a literárnych zdrojov. Následne bola spustená realizačná fáza, ktorá zahŕňala viacero techník:

- prípadovú štúdiu, ktorá skúma do podrobností malé množstvo prípadov a snaží sa im porozumieť;
- interview s pološtruktúrovanou schémou (pre tri výberové vzorky – azylanti, ich pracovníci s migrantmi, ich zamestnávateľia) pri zbere dát;
- analýzu dokumentov azylantov (ich individuálny plán rozvoja, osobná zložka klienta), ktorá nám slúžila na dopracovanie plných kauzistických záznamov pri zbere dát;
- otvorené „kódovanie“ obsahu prípadových štúdií. Spočíva v tom, že dáta sú na základe systematického porovnávania a hľadania pravidelností segmentované do systému kategórií. Medzi kategóriami sa následne vytvárajú vzťahy a vzťahové siete prípadu; Výskumník sa sústreďuje na vopred definované témy, oblasti a faktory, medzi ktorými hľadajú vzťahy, ktoré umožňujú prípad alebo tému dokonale popísať.

Výsledkom je tak mnohonásobná prípadová štúdia, ktorá podáva komplexné vysvetlenie problematiky prostredníctvom skúmania prírodných reťazcov a dôležitých kontextových

podmienok. Ďalšie podrobnosti o výskume Špecifické potreby mládeže z radov migrantov, ako aj jeho celé znenie, nájdete na webovej stránke www.dataarchiv.sk.

3.4 Zhrnutie

Azylanti, ktorí majú na Slovensku pobyt dlhší ako 3 roky, predstavili faktory, ktoré boli dôležité pre ich začlenenie. Tie môžeme kategorizovať podľa ich intenzity nasledovne: Ako najdôležitejšie boli označené faktory: finančného zabezpečenia, rodinných a sociálnych väzieb a príbuznosti kultúr. Medzi menej dôležité zaradili respondenti: motivácie, pre ktoré prišli na Slovensko, možnosti bývania, možnosti zamestnania, pôsobenie sociálnych pracovníkov. Ako posledné sú uvádzané faktory vzdelávania a zdravotného zabezpečenia.

Naplnenie jedného faktora však neznamená automatickú spokojnosť so svojim stavom, ani to, že proces integrácie bude úspešný. Príkladom je oblasť finančného zabezpečenia, kedy vynakladané finančné prostriedky samy osebe nezabezpečia naplnenie potrieb azylanta, jeho spokojnosť a začlenenie sa do spoločnosti. Tento faktor musí pôsobiť v kombinovaný spolu s ďalšími faktormi, pričom individualita jednotlivca tu hrá taktiež dôležitú rolu. Veď každý jednotlivec prichádza s inak naplnenými faktormi, ktoré ovplyvňujú jeho motiváciu pre príchod na Slovensko.

Okrem toho, môžete vyvinúť akúkoľvek veľkú snahu, no ak lokálna komunita nebude chcieť, aby ste boli jej súčasťou, ťažko sa budete začleňovať. Preto je aj záujem „miestnych“ a ich postoj k azylantom jedným z kľúčových. Hlavnými aktérmi integrácie v príbehoch boli iní – v prvom rade to bola rodina a priatelia, o ktorých je možné oprieť sa, štát, cez opatrenia a jeho politiku voči migrantom, ale aj sociálni pracovníci, ktorí poskytovali poradenstvo, oporu a všetko ostatné, čo bolo z ľudského hľadiska potrebné. V tejto sieti faktorov a aktérov zotrúva azylant 3 roky a na záver dostane nálepku – „integrovateľný“ alebo „neintegrovateľný“. V tom druhom prípade, takýto človek buď opustí krajinu, keďže nemusí mať dôvod na svoje zotrvanie v nej, alebo vytvorí samostatnú uzavretú bunku spoločnosti.

ZÁVER

Ak patríte medzi tvorcov mládežníckej politiky, alebo pracujete v mimovládnej organizácii či občianskom združení, inšpirujte sa niektorými odporúčaniami výskumu:

Odporúčanie č. 1: Zavedte pilotný stážovací program pre študentov sociálnej práce a príbuzných odborov.

Prostredníctvom neformálneho vzdelávania mládeže z radov migrantov je možné ľahko sprostredkovať vzdelávanie o sociálnom a vzdelávacom systéme SR. Takéto vzdelávanie by mohlo mať formu rovesníckeho vzdelávania.

Odporúčanie č. 2: Organizujte bezplatné letné jazykové školy pre migrantov.

V spolupráci s univerzitami a jazykovými katedrami je možné vytvoriť systémový nástroj pre nadobudnutie kľúčového faktora – jazyka. Dôležitým prvkom je bezplatnosť, keďže v minulosti už pre samoplatcov boli vytvorené obdobné nástroje. To však vylučovalo azylantov s finančnými problémami.

Opatrenie č. 3: Vytvorte dobrovoľnícky program „Adoptuj si cudzinca na Slovensku“.

Dobrovoľníci môžu sprevádzať migrantov v bežných životných situáciách. Rozvíja to nielen dobrovoľníkov samotných, ale vytvorí sa tak opora pre azylantov v cudzom prostredí.

Opatrenie č. 4: Vytvorte základné integračné karty.

V jazykoch najrozšírenejších menšín na Slovensku by tieto karty poskytli informácie o systéme vzdelávania, sociálneho zabezpečenia, pracovnej integrácie.

Opatrenie č. 5: Zavedte kontaktné centrá pre cudzincov na univerzitách.

Na týchto miestach by mali cudzinci možnosť získať pomoc a asistenciu s trhom práce. Ak aj v súčasnosti existujú, sú financované školou a neriešia uplatnenie na pracovnom trhu, ale len študijné záležitosti.

Opatrenie č. 6: Efektívne vynakladať financie na dôležité faktory integrácie.

Množstvo financií vynakladaných na integráciu nie je dôkazom o kvalite tohto procesu. Bolo by chybou plošne financovať všetky existujúce faktory. Do popredia by sa malo dostať napĺňanie individuálnych potrieb, pretože iba tak dochádza k začleneniu cudzincov. O určenie miery financovania týchto individuálnych potrieb by sa starali sociálni pracovníci, ktorí poznajú východiskový stav potrieb azylanta, ich motív príchodu na Slovensko a podobne. Toto opatrenie bolo označené ako najdôležitejšie.

POĎAKOVANIE

Názov:	Faktor azylant: O tom, čo ovplyvňuje ich šance na získanie vzdelania a nájdenie si práce
Zostavovateľka:	Miroslava Gajdošová
Jazyková korektúra:	Mgr. Mária Berdisová
Vydavateľ:	IUVENTA – Slovenský inštitút mládeže
Grafika:	VAV & ROSSI, s.r.o.
Tlač:	DOLIS, s.r.o.
Rok vydania:	2013
Náklad:	2 000 ks
ISBN:	978-80-8072-132-9

IUVENTA – Slovenský inštitút mládeže je príspevková organizácia priamo riadená Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a športu SR. Pripravuje a riadi množstvo zaujímavých programov a projektov pre mladých ľudí, pracovníkov s mládežou a ľudí zodpovedných za mládežnícku politiku. Snaží sa o to, aby mladí ľudia poznali svoje možnosti, boli aktívni a pracovali na sebe tak, aby boli raz úspešní a uplatnili sa na trhu práce. IUVENTA vychováva mládež k ľudským právam, podporuje rozvoj dobrovoľníctva, vzdelávacie programy a tiež mladé talenty.

IUVENTA je realizátorom národných projektov v oblasti práce s mládežou KomPrax – Kompetencie pre prax a Praktík – Praktické zručnosti cez neformálne vzdelávanie v práci s mládežou, ktoré sú podporené z Európskeho sociálneho fondu. Zároveň administruje Programy finančnej podpory aktivít detí a mládeže MŠVVaŠ SR ADAM, je národnou agentúrou programu EÚ Mládež v akcii a národným partnerom európskej informačnej siete pre mládež Eurodesk.

Kontakt: IUVENTA – Slovenský inštitút mládeže
Búdková 2
SK-811 04 Bratislava 1
tel.: (421-2) 59 29 61 12
fax: (421-2) 59 29 61 23
e-mail: iuventa@iuventa.sk
web: www.iuventa.sk
www.facebook.com/iuventa

